

ملوانکه و چوار کورتیله چیروکی تر

سەممەد ئەحمدەد

تەواوی مەملەكت لەجۇش و خرۇشدا بۇون، خۆيان بىق ئاھەنگى شەكراخواردىنەوەي كورپە پاشاو شازادەي ناسك ئامادەكردبۇو، تەنها يەك رۆزى مابۇو ئاھەنگەكە دەستىپېيىكەت، پىياوان و دەربارى شاھەولىيان ھىئتا، ملوانكەكە كە بېرىارە بەتايىبەت بۇ شازادەي ناسك بەۋەزىتەوە كورپە پاشا لەم بۇنىيەدا بىكاتە گەردنى، چواردەنكى ناتەواوه، چوار ئىقليمى دنياش گەپاون لە دەنكانەيان چىنگ نەكەوتۇوه.

كورپە پاشا تۈرەبۇو و نەراندى:

—ھەردەبىت پەيداي بىكەن، ئەگىينا ملى ھەرمۇوتان لەپىينى قىنچە سىيويك ئاسانتر دەبىت.
بۇ چارەسىرى ئەم كىيىشىيە، ھەرچى لوقمان و حەكىمى شار ھەبۇو، ھەرچى فيلىبازاو فالچى و سىحرىبازاو چادوغىرى شار ھەبۇو ھەمۇويان لەدیوهخانى پاشا كۆكراھەو، كەوتتە پىرس و راڭچىنەوە.. سەرئەنجام پىرەژىيىكى جادوغىر دەردى كورپە پاشاى تىماركىردى، ورتە ورتىيىكى چىپاندە گوئى كورپە پاشادا، زۇر كەيفخۇش بۇو، يەكسەر فەرمانىدا كە بىچن چاوى دوو عاشقى شار ھەلکۈن و بىمۇننەوە ملوانكەكەو پىتەواو بىكەن.. پىياوانى شا تەدارەكىيان بىنى و كاريان رايىكىرد، ملوانكە ھۆنرايەوە..

مهمله‌که‌تی شار له‌گه‌رمه‌ی شایی و ئاهه‌نگابوون، شازاده‌ی ناسک ملى بۇ كورپى پاشا نه‌وی‌کرد، كورپى پاشا ويستى ملوانكەكە بکاته گه‌ردنى شازاده‌ی ناسک، لم کاته‌دا چاوى عاشقە‌كان كه چوار دهنکى گەشى ملوانكەكەبوون له‌ده‌ستى كورپه پاشاو له‌گه‌ردنى شازاده‌ی ناسکو له‌پەتى ناو قەدى خۆيان ياخىبوون، پەتكەيان پچرى، دهنکەكان ئازابوون، چاوى عاشقە‌كان بوون به‌مانگ، هەمۇو شەھویك بەھەواوه تەماشاي پەتى ملوانكەكە دەكەن كه چۆن بۇوه بەئەزىيەو پېرەزتە جادوگەرهەكەو كورپه پاشاو شازاده‌ی ناسکو تەواوى مەملەكەت هەندەلۈشىت..

جادەي گۆران

ئەو بەيانىيەي كە (گۆران) بەخەيالاوى دەپروانىيە بەرامبەرى خۆى، وايزانى جادە چۆل بۇو، بەلام چۆل نەبۇو..

ئىيمە چەند هەنگاۋىك لەپشتى ئەوهەد لەو بۇو كە چەند بەھىمنى و وەك خۆى دەلىت: (خەيالاوى) نىڭاى لەبەرەمى خۆى بېرى بۇو و هەنگاۋى دەنا.. هەمۇومان چاومان لېيىبو كە لەوسەرى جادەكەوە عەبا بەسەرىك پەيدابوو كە (گۆران) ناوى لىيىنا (پەرى)، لەبەرئەوهى ئەو لەكچەكەوە لەئىمە نزىكتىبۇو، ئىيمە لەدرىزى پەچەوه هېچ نىكايىكمان نەبىنى، نەمانزانى هەر بەراستى دەست و پەنجەو مەچەك و قۆل و كەمەرۇ لاملۇ چاو چەنگاڭى ئەوهەد جوان و ناسكىن، يان نا..

(گۆران) دواي ئەوهى ئەو بەزىن و بالا پەرييەي بىبىنى، ئىيتىر هەر بەجارى ئاڭاى لەئىمە بىرا، نەيزانى لەمسەرى جادەكەوە چەشىرىك بۇ خەلکى شار سازكراوه. (گۆران) درەنگ، زۆر درەنگ پىيى زانى كە ئەو بەيانىيەي ئەو خەيالاوى دەپروانىيە ئەو بەزىن و بالا پەرييەي بەرامبەرى، ئىيمەيان لم سەرى جادەكە، لەبەرەم چەند فەرەد خۇلىك رىزىكىد، دەست و دەم و چاواو قاچى هەمۇومانىيان بەستەوە، ئىنجا گوللەبارانىيان كردىن..

بەلى (گۆران) وايزانى ئەو بەيانىيە جادە چۆل و سىبېرېبۇو، بەلام چۆل نەبۇو، ئەو سىبېرەش كە ئەو باسى دەكات، سىبېر نەبۇو، بەلكو تەمى رۆحيانەتى ئىيمە بۇو، بۇو بەچەترى شار..

جەللاد

كەسى دووه‌مېشى لەسېيدارەدا. كارەكەي ئەمە بۇو، شەوانە لەدواي سەھات دوازدەوە سى كەس و هەر دوو سەھات جارىك يەكىك لەسېيدارە بەتات..

لەدواي ئەمە چوو بۇ ژۇورەكەي خۆى كە بەتكەنيشت ھۆلى لەسېيدارەدانەكەوە بۇو. جەللادەكە چراكەي كىزىك، بەئومىيەتى خەويىكى خوش سەرى خستە سەر سەرين.. هەر ئەوهەنەدەي چاوى چووه خەو، پەتى قەنارەكە بۇو بەپەشمارىكى درېشە لەكۈنى دەرگاكەوە هاتەزۇورى، بەرەو بىنمىچەكە ھەلکشا، خۆى كرد بەپەتى سېيدارە، لەچاوه‌پوانى گەردىنىكدا سەماى دەكىد.. پاسەوانەكە لەدەرگاكىدا، بەجەللادەكەي وەت: -ئەوا سەھات چوارە، هەستە كارى ئەم شەھویشت تەواو بکە.

- تو برو منیش ئیستا ئاماده دهیم (جهلدادکه وای وت) لهدوای تاویک پاسهوانهکه لهودیو دهگاکه وه گویی لەرخە لرخیک بwoo، دهگاکه کردەوە، گەردەنی جەلدادکه کەی لهناو پەتى قەنارەکەدا بىنى، هەر بەھەواوه زۆر بەزە حەمەت بەپاسهوانهکە وەت:

- كەسى سىيەم دەبۇو خۆم بەم كە لهەمشەودا لهسیدارە بىرىتت.. وای وت و هەناسەئى ليپرا، بەلام هەردوو چاوى هەر تەماشى پاسهوانهکەی دەكىد، كە هەتا ئەو كاتە ئەمېش لەپەر شەوقى چرا كزەكەدا هەر تەماشى جەستەي هەلواسراوى جەلدادکەي دەكىد كە وەك رەقسى سەعات دەلەنگى.. كەسى سىيەم كە دەبۇو ئەمشەو لهسیدارە بىرىلەر بەسیدارە نەدرا، هەتا رۇزھەلاتت هەر لەھۆلى لهسیدارەدانەكە مايمەوە، دەمەو بەيان ھاتەدەرى، دواي ئەوهى ئىنجانەي گولەكانى زىندانەكەي ئاودا كە دەمیك بwoo ئاوا نەدرابۇو، ئىنجا بwoo بەپەپولەو زۆر بەمېھەبانىيەوە بwoo بەپاسهوانى گولى ئاوا ئىنجانەكان..

تەوار

(م) دەمى مەنداھەكەي لەمەمكى خۆى كردەوە، ساواكە دەستىكىردى بەگىريان و نۇوزانەوە، (م) تاویک دەست و باوهشى خۆى بۇ كرد بەجۈلانەوە مەلۇتكەكەي راژەند، مەنداھەكە ئازام ئازام ئىرىبۇوەوە بىيەنگى بwoo، ئىنجا لەسەر دۆشكەلە بچۈوكەكە درىزى كرد..

(م) لەسەرخۇ ھەستايە سەرپى، تاویک لەمەلۇتكەكە راما، پاشان چاوى بېرىيە باوكى مەنداھە ساواكە كە پىشتى لەم بwoo، بەرھو لاي ھەنگاوى نا، گەيىشتنى بەردهمى، تاویک چاوى لەچاوى بېرى، بەبى ئەوهى ھېچ بلىيەت گەرایەوە بۇ لاي مەنداھەكەي، دانەوېيى سەر زەۋى، وىستى ماجى بىات، بەلام نەيىكىد. ھەستايەوە سەرپى، مەلۇتكەكە وەك بلىيە لەم ھەلۇيىستە دايىكى نىڭەران بوبىيەت، دەستىكىردىوە بەگىريان و نۇوزە نۇوز، بەلام (م) ئاۋىرى لىينەدایەوە، بەرھو لاي ژۇورە گەورەكە رۇيىشتى، لەپەنچەرەكەوە لوتکەي شاخە بەرزەكە بەجوانى دىياربۇو..

(م) دەستى دايە دەمانچەكەو لەسەر سەرى خۆى رايگرت، پەنچەي خىستە سەر پەلەپىتكەكەي. دوو ھىزى دىز بەيەك لەدەورى پەنچەي ئالان، يەكىكىيان ناھىيەت پەنچە بەپەلەپىتكەكەدا بىنیت، ئەوي دى ھىزى دەخاتە سەر پەنچەي بۇ تەقاندىن، ھىزى يەكەم گۈرىيەو نۇوزەيەكى كزە، ھىزى دووھەمېش مۇتەكەيەكى رەش كە سالىيەكە شەوانە وەكى گورگ لەھۇيىزە (م) دايە.

ئەم دوو ھىزە لەشپىركى بىيەماندان، (م) يىش زۆر بىيەر بەستانە چارەنۇوس و قەدەرى خۆى داوهەتە دەستىيان، چاوهپوانە يەكىكىيان بەسەر ئەويتىياندا زال بىت.. لەيەك كاتدا، مەلۇتكەكە بىيەنگى دەبىت، باوكى مەنداھەكە بەرھو دەنگى تەقەكە رادەكات، (م) دەبىتى تەوارىك لەپەنچەرەكەوە دەپواتەدەرى، بەرھو لاي ھەلۇي سەر شاخە بەرزەكە ھەلەفېرىت كە سالىيەكە تەواوه بۇ (م) ھەلکۈرمەوە..

ڙانى دەربىا

جگە لەخۆم كەسى تىر لەھۆلەكەدا نەبۇو، تەنانەت ھونەرمەندەكەش. دەنگى مۆسیقايەكى كز كە نەمدەزانى لەكويۇھ دېت، سەدایەكى خۆش و ئەفسۇناوى بەخشى بwoo بەھۆلەكە.

لهلای دهسته راسته و، لهبردهم يهکم تابلو که کهشتیبه کی گهوره بwoo و نیوهی لهئاودا نقوم بwoo بwoo راوه ستام، زور به قولی نیگام له تابلوکه بپری، مهراقم بwoo لهنهینی نقوم بwoo نیو ئه و کهشتیبه بگهه، لهوهش زیاتر ده مویست بزانم ئه و کهسهی که هیشتا نقوم نه بونه و له پاش تاویکی تر ئه وانیش وهکو ئه وانیدی برهه و مه رگیکی چاوه پوانکراو ده پون بیر له چی ده کهنه وه..

لهئاست ئه و تابلویهدا، سهرنجم وهکو ئاوینه يهکی شکاو لدت لدت بwoo، هر لهتهی بهر يهکیک له سهرنشینه کانی سر کهشتیبه نیوه نقوم بwoo وکه کهوت. مهراقمه هاتهدی، ریک دهلى لە خەویکی قولدام، بەئەندازەی کاتى خەون بىنین، هەر يهکهيان رازو گەشتى ژيانى خۆيان لەو ماوه کەمەدا بۆ گېپامە وھ.. پاشان قولایي دەرياي هەللى لوشىن و ئەۋى بwoo بە ماڭى ھەميشە يييان..

لەو رۆزە وھو له دواي بىنینى ئە دىيمەنە، لېم تىكچووه نازانم ناخى من بwoo بە قولایي دەرياي، يان قولایي دەرياي بwoo بە ناخى من.. بەلام باش دەزانم کە من و دەرياي بwoo يەن بە يەك..

خۆشم نازانم چۈن بەرگەی ئەم ھەموو ژانه دەگرم، ئىستا ناخى من ھەنگرى ھەمان ئەو رازە يە کە دەرياي ھە يەتى.

ئەو کاتەی دلى دەرياي دەگوشىرت و شىتانە دەتلىتتەوە ھاوار دەکات، قولایي ناخى منىش شلوى دەبىت و دەشلەقىت، ژان دەمگرىت و شەپۇل دەدەم.. ئەمە ئەو کاتانە يە کە يەكىك لە سهرنشينه خنكاوه کان بە سەرەتات و رازى ژيانى خۆى دەگىپەتتەوھ..